

Kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman kuulemistilaisuus 4.2.2016

Lasten ja nuorten pääsy oikeusturvakeinoihin

Lapsi- ja nuorisojärjestöjen yhteinen huoli on lasten ja nuorten pääsy oikeusturvakeinoihin.

Lapset ja nuoret ovat aikuisiin verrattuna eriarvoisessa asemassa suomalaisessa oikeusjärjestelmässä. Lasten ja nuorten erityinen ja muista riippuvainen asema luo heille vaikeuksia käyttää oikeusturvakeinoja silloin kun heidän oikeuksiaan on loukattu. YK:n lapsen oikeuksien komitean mukaan valtioiden on varmistettava, että lapsilla itsellään ja heidän edustajillaan on käytössä tehokkaita lapsiystävällisiä oikeusturvakeinoja.

Lasten ja nuorten näkökulmasta on erittäin tärkeää tarkastella:

- millaisia valitusmekanismeja on olemassa ja miten lapsen ja nuoren ikä ja kehitystaso vaikuttavat oikeusturvakeinojen saatavuuteen.
- ovatko oikeusturvakeinot tehokkaita, oikea-aikaisia ja lapsi- ja nuorisoystävällisiä
- miten ja mistä lapset ja nuoret saavat tietoa omista oikeuksistaan ja käytettävissä olevista oikeusturvakeinoista vai saavatko ylipäättäen?

Lapsi ja nuorisojärjestöt esittävät:

- Oikeusturvakeinojen lapsi- ja nuorisoystävällisyydestä on tehtävä kartoitus.
- Kartoituksen pohjalta on laadittava toimenpidesuunnitelma oikeusturvakeinojen kehittämiseksi, jotta nämä keinot ja neuvontapalvelut saadaan turvattua kattavasti eri elämänalueilla.
- Lapsille ja nuorille on tiedotettava heille sopivalla tavalla olemassa olevista valitus- ja kantelukeinoista ja tarjottava heille tukea oikeusturvakeinojen käytössä. Esimerkki: Lapsen oikeuksien sopimuksen valitusmenettelyä koskeva valinnainen pöytäkirja tulee Suomessa voimaan tässä kuussa. Sen erityisarvo on siinä, että lapset tunnustetaan vahvemmin kuin koskaan aiemmin oikeuksien haltijoina, joilla on erityinen mahdollisuus valittaa esimerkiksi heille suunnattujen palvelujen laadusta. Mitä julkinen valta aikoo tehdä valitusmenettelyn tunnetuksi tekemiseksi niin aikuisille kuin lapsille ja nuorille?

Lapsiasia-, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvovaltuutettu ovat ottamassa askeleita tässä teemassa, mutta valtuutetut eivät ole niitä tahoja, jotka vastaavat kaikista niistä oikeusturvakeinoista, joita lapset ja nuoret tarvitsevat. On erinomaista, että valtuutetut tarttuvat tähän ongelmaan ja lapsi- ja nuorisojärjestöt toivovatkin, että valtuutettujen työn tukemiseksi, oikeusturvakeinojen pitkäjänteisen kehittämisen ja kaikkien relevanttien vastuutahojen kartoittamisen takia tämä kirjataan osaksi tulevaa perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmaa.

Lastensuojelun Keskusliitto ry

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Pelastakaa Lapset ry

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry

Suomen UNICEF ry